Universitetet i Oslo, høst 2024
Kurskode: IN5620

MODUL 1: UNDRINGSDOKUMENT

NÅR KI MØTER JOURNALISTIKKEN: EN UNDERSØKELSE AV INTERASKJON MED NRK-GPT

Av Eivind Nordahl Andersen (eivindna@uio.no) og Mari Reisjå (marireis@uio.no)

Innholdsfortegnelse

1 Introduksjon 1

2 Presentasjon av gruppen 1

3 Tema og brukergruppe 1

4 Forskningsspørsmål 2

5 Metode 2

6 Avslutning 4

Referanser 5

1 Introduksjon

Vi lever i en tid der kunstig intelligens (KI) påvirker og endrer hva vi gjør og hvordan vi gjør ting. Dette gjelder også for journalistyrket, som vi ser nærmere på i dette prosjektet.

KI har blitt omtalt som "det neste store" i over et halvt århundre (Grudin, 2009), men det er først de siste årene at den teknologiske utvikling har nådd et nivå som flere beskriver som en revolusjon (Følstad og Brandtzæg, 2017, s. 1; Khogali og Mekid, 2023, s. 1). I 2017 argumenterte Holmquist (2017, s. 33) for at interaksjonsdesignere måtte begynne å forberede seg på å bruke KI som et designmateriale, ettersom det ville fundamentalt endre hvordan digitale systemer fungerer. Flere forskere har senere påpekt hvordan tradisjonelle metoder for forskning på menneske-maskin interaksjon ikke lenger er tilstrekkelige når det kommer til interaksjon med avanserte KI-systemer (Yang et al., 2020; Amershi et al., 2019, Kliman-Silver et al., 2020).

Med dette som bakteppe, bretter vi nå opp ermene for å undersøke bruken av et helt nytt KI-system utviklet for journalister i NRK. I dette undringsdokumentet presenterer vi oss selv og vårt prosjekt. Vi går gjennom hva vi ønsker å finne ut av, og hvilke metoder vi planlegger å ta i bruk for å finne svar.

2 Presentasjon av gruppen

Denne minste formen for gruppe består av Mari Reisjå og Eivind Nordahl Andersen. For enkelhets skyld kan vi kalle gruppen vår for "Mari og Eivind". Nå studerer vi henholdsvis digital design og interaktive teknologier ved IT-universitetet i København og robotikk og intelligente systemer ved Universitetet i Oslo. I forbindelse med dette prosjektet er Mari sin lange erfaring som journalist i VG og NRK særdeles relevant. Til sammen gir dette oss tilgang til en veldig interessant brukergruppe av KI, og en god forståelse for de tekniske sidene av KI.

3 Tema og brukergruppe

Vår tilgang til en unik test-brukergruppe hos NRK ledet oss til å utforske journalisters forhold til KI og interaksjonen dem imellom. Mer spesifikt ser vi på NRK-journalisters bruk

av egne, finjusterte store språkmodeller for å prosessere nyheter – publiserte og upubliserte. NRK tester i disse dager ut sitt nye system "NRK-GPT". Systemet tilbyr tjenester som oppsummeringer, kompislesning, forslag til titler og ingresser, forbedringer i teksten og lignende. Vi er interessert i å forstå mer om hvordan bruken av KI påvirker journalistene som benytter systemet og journalistikken som produseres.

Brukergruppen vi ønsker å gjennomføre våre undersøkelser på er *nyhetsjournalister i NRK*, som nå får tilgang på dette helt nye verktøyet. Å delegere journalistiske avgjørelser til et KI-system kan oppfattes som utfordrende, spesielt i et felt hvor etiske retningslinjer, som Vær Varsom-plakaten (Pressens Faglige Utvalg, 2023), spiller en avgjørende rolle. Plakaten slår fast at "den enkelte redaktør og medarbeider har ansvar for å kjenne pressens etiske normer og plikter å legge disse til grunn for sin virksomhet". Et sentralt spørsmål for vår brukergruppe fremover blir trolig hvordan de skal sikre at pressens etiske normer ivaretas når KI-systemer tas i bruk i redaksjonelle prosesser.

I en forskningsstudie fra 2022 fant Noain-Sánchez bred enighet blant journalister om at KI vil effektivisere nyhetsproduksjonen. Samtidig avdekket hun en betydelig mangel på kunnskap om KI, og et behov for omfattende opplæring for å sikre riktig og etisk bruk av disse verktøyene. Hun understreket også viktigheten av kontinuerlig kontroll og overvåking av prosesser styrt av KI.

4 Forskningsspørsmål

Utgangspunktet vårt er dette forskningsspørsmålet: **"I hvilken grad stoler journalister på innspill fra en KI-drevet språkmodell, og hvordan håndterer de eventuelle feil eller upresis informasjon generert av systemet?"**

Dette spørsmålet åpner opp for å utforske en viktig fallgruve, nemlig tillit og ansvar når journalister bruker KI i sitt arbeid. Ved å ta utgangspunkt i dette, kan vi grave dypere i hvordan journalister vurderer og verifiserer KI-generert innhold. Dette er avgjørende i en profesjon hvor etikk og troverdighet er kritisk.

5 Metode

Som nevnt i innledningen, befinner forskningen på interaksjoner med KI seg i en fase hvor nye metoder og tilnærminger er under løpende utvikling. Det finnes foreløpig ingen entydige svar på hvordan dette best kan gjøres. Vi ønsker derfor å benytte en kombinasjon av

brukerundersøkelsesmetoder og metoder fra KI-forskning for å skape de beste forutsetningene for å belyse forskningsspørsmålet vårt.

For å strukturere prosessen vil vi aktivt ta i bruk rammeverket Double Diamond (Design Council, n.d.), som legger til rette for en iterativ tilnærming bestående av fire faser: "Discover", "Define", "Develop" og "Deliver". Gjennom prosessen vil vi veksle mellom divergent og konvergent tenkning, der vi systematisk åpner opp for nye ideer og innsikter, for deretter å snevre inn og ta informerte beslutninger.

Vi planlegger å innlede prosjektet med en gjennomgang av eksisterende forskning på feltet. En slik litteraturgjennomgang vil være avgjørende for å etablere et solid teoretisk grunnlag som kan informere våre analyser og funn senere. Gitt prosjektets begrensede omfang, anser vi det som viktig å bygger videre på tidligere forskning for å maksimere både relevans og kvalitet i våre undersøkelser. Vi vil benytte KI-verktøyet Keenious for å identifisere relevant litteratur.

For å bli kjent med NRK-GPT og systemets muligheter, vil vi benytte en autoetnografisk metode hvor vi selv tester systemet. Vi vil legge inn dagsaktuelle artikler fra NRK for å teste hvordan systemet fungerer i praksis. Vi planlegger også å legge inn etiske feller for å undersøke hvordan eller om systemet håndterer dette. Hamilton, Smith og Worthington (2009, s. 22) understreker viktigheten av at autoetnografiske metoder burde "follow good research practice (...) and use a variety of research strategies like note-taking, memory work, narrative writing, observation, and interview.". Vi vil derfor være nøye med å dokumentere våre erfaringer og refleksjoner for å muliggjøre en grundig analyse. Etter selv å ha testet systemet, planlegger vi å analysere systemets brukervennlighet ved hjelp av retningslinjene utarbeidet av Amershi et al. (2019). Vi ser for oss at dette vil lede til verdifulle innsikter og refleksjoner som kan forberede oss på videre undersøkelser av vår brukergruppe.

Vår hovedmetode for å besvare forskningsspørsmålet vil være kvalitative intervjuer med journalister i brukergruppen. Vi planlegger å lene oss på Pink et al. (2017, s. 104) sin metode "[t]ouring the home with participants", der deltakerne guider forskeren gjennom hjemmet mens de deler og diskuterer sine opplevelser. Ved å gjennomføre intervjuet underveis i en prosess og med fysiske gjenstander som "probes", mener Pink et al. (2017) at man som forsker kan få tilgang på dypere refleksjoner og innsikter enn om man gjør intervjuet utenfor brukssituasjonen. Vi vil overføre dette til en digital kontekst ved å observere og intervjue journalistene mens de bruker NRK-GPT. Vi vil gjennomføre lyd- eller videoopptak av disse

seansene, som deretter blir transkribert ved hjelp av et KI-system, muligens NRKs interne verktøy "Skvalder".

6 Avslutning

I dette prosjektet har vi som mål å utforske hvordan journalister i NRK forholder seg til bruk av kunstig intelligens, helt spesifikt deres nye system NRK-GPT. Vi er interessert i hvilken grad journalistene stoler på systemet, og hvordan de håndterer eventuelle feilkilder.

Ved å kombinere både metoder for brukerundersøkelser og metoder fra KI-forskning, har vi lagt opp til en systematisk og grundig tilnærming for å belyse vårt forskningsspørsmål.

Vi håper at våre funn vil kunne bidra til en bedre forståelse av interaksjoner mellom journalister og KI, og hvordan slike systemer kan tas i bruk på en etisk og ansvarlig måte. Vårt prosjekt kan potensielt gi verdifulle perspektiver på utviklingen av KI-verktøy som støtter journalistikken, samtidig som det sikrer at etiske normer og redaksjonell uavhengighet opprettholdes. Dette er spesielt viktig i en tid der KI stadig spiller en større rolle i nyhetsproduksjonen.

Referanser

Amershi, S., Weld, D., Vorvoreanu, M., Fourney, A., Nushi, B., Collisson, P., & Horvitz, E. (2019). Guidelines for human-AI interaction. In *Proceedings of the 2019 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems* (CHI '19), Paper 3, 1–13. Association for Computing Machinery. https://doi.org/10.1145/3290605.3300233

Design Council. (n.d.). The Double Diamond - Design Council. Hentet 11. september 2024 fra https://www.designcouncil.org.uk/our-resources/the-double-diamond

Følstad, A., & Brandtzaeg, P. B. (2017). Chatbots and the new world of HCI. *Interactions*, 24(4), 38–42. https://doi.org/10.1145/3085558

Grudin, J. (2009). AI and HCI: Two fields divided by a common focus. *AI Magazine*, 30(4), 48–57. https://doi.org/10.1609/aimag.v30i4.2271

Hamilton, M. L., Smith, L. M., & Worthington, K. (2008). Fitting the methodology with the research: An exploration of narrative, self-study and auto-ethnography. *Studying Teacher Education*, 4(1), 17–28. https://doi.org/10.1080/17425960801976321

Holmquist, L. E. (2017). Intelligence on tap: Artificial intelligence as a new design material. *Interactions*, 24(4), 28–33. https://doi.org/10.1145/3085571

Khogali, H., & Mekid, S. (2023). The blended future of automation and AI: Examining some long-term societal and ethical impact features. *Technology in Society*, 73, 102232. https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2023.102232

Kliman-Silver, C., Lentz, A., Siy, O., Convertino, G., Awadalla, K., & Churchill, E. (2020). Adapting user experience research methods for AI-driven experiences. In *CHI 2020 Extended Abstracts* (pp. 1-8). ACM. https://doi.org/10.1145/3334480.3375231

Noain-Sánchez, A. (2022). Addressing the impact of artificial intelligence on journalism: The perception of experts, journalists and academics. *Communication & Society*, 35(3), 105-121. https://doi.org/10.15581/003.35.3.105-121

Pink, S., Leder Mackley, K., Morosanu, R., Mitchell, V., & Bhamra, T. (2017). *Making homes: Ethnography and design* (1. utg.). Routledge. https://doi.org/10.4324/9781003085942

Pressens Faglige Utvalg (2023). Vær Varsom-plakaten. Hentet 11. september 2024 fra https://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/

Yang, Q., Steinfeld, A., Rosé, C., & Zimmerman, J. (2020). Re-examining whether, why, and how human-AI interaction is uniquely difficult to design. In *Proceedings of the 2020 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems* (pp. 1-13). ACM. https://doi.org/10.1145/3313831.3376301